

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/52/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513203163
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3513203163.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting, s.r.o., Praha 3, Nagano Office Center, K červenému dvoru 3269/25a, IČO: 264 29 705, Česká republika, právne zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., Gröslingova 4, Bratislava, IČO: 368 64 421, proti odporkyňi: F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XXX/XX, Q. K., o zaplatenie 246,- eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 17.09.2013 č. k. 3C/82/2013-38 v senáte takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 17.09.2013 č. k. 3C/82/2013-38 bol zamietnutý návrh, ktorým sa navrhovateľ ako majiteľ zmenky nadobudnutej indosamentom od spoločnosti Pohotovosť s.r.o., domáhal voči odporkyňi ako vystaviteľovi vlastnej zmenky nároku na zaplatenie zmenkovej sumy o výške 246,- eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne zo sumy 256,- eur od 22.09.2010 do 18.04.2011, čo predstavuje sumu 133,76 eur, 6% ročný úrok zo zmenkovej sumy 256,- eur od 06.12.2010 do 18.04.2011, čo predstavuje sumu 5,65 eur, zo sumy 246,- € od 19.04.2011 do zaplatenia, zmenkovú odmenu vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 0,85 eur a trovy konania. Uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila odporkyňa dňa 17.09.2009 na zmenkovú sumu 256,- eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne z tejto sumy od 22.09.2010. Návrh bol uplatnený procesným postupom podľa Nariadenia (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie). Vzhľadom k tomu súd podľa čl. 5 bodu 1 nariadenia Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, rozhodol vo veci samej bez nariadenia pojednávania. V odôvodnení rozsudku prvostupňový súd uviedol, že zmenka plní zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k peňažnému záväzku odporkyne zo zmluvy o úvere uzavretej so spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o., ktorá spoločnosť uzatvárala predmetnú úverovú zmluvu ako dodávateľ a odporkyňa ako spotrebiteľ. Súčasťou zmluvy o úvere boli tiež Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré odporkyňa ovplyvniť nemohla, nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že predmetná zmluva o úvere je jednoznačne spotrebiteľskou zmluvou a právny vzťah založený medzi účastníkmi je vzťahom občiansko-právnym v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zmenku považoval za neplatnú aplikujúc ust. § 39 OZ s tým, že v danom prípade je zmenka využívaná vo vzťahu k subjektu, ktorým je spotrebiteľ, od ktorého nemožno spravodlivo požadovať hlbšie vedomosti o zmenkovom práve, čo môže mať pre neho fatálne následky, a zneužívaním tohto inštitútu dochádza k ohrozeniu právnej istoty spotrebiteľa a k znevýhodneniu jednej zo zmluvných strán. Povahu vzťahu spoločnosti Pohotovosť a odporkyne, ako spotrebiteľského dovodil súd prvého stupňa zo skutkových zistení, ktoré urobil z výpisu z obchodného registra spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., a z vlastnej úradnej činnosti, keďže Pohotovosť, s.r.o. vystupovala ako veriteľ v obdobných veciach opätovne. Osobitne sa súd prvého stupňa zaoberal aj splatnosťou zmenky. Z údaju na zmenke „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ nemožno vyvodiť, kedy bude splatná. Z toho dovodil, že splatnosť zmenky je tým neurčitá, resp. postupná a

zmenka je z toho dôvodu neplatná. Za neplatnú považoval aj dohodu o úroku. Poukázal na rozhodnutie NS SR č.k. 1 Obdo 59/2010 zo dňa 26.01.2011, v ktorom bolo skonštatované, že pre uvedenie dvoch rozdielných splatností zmenky (na videnie a do dvoch rokov od vystavenia) je táto neplatnou.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a návrhu vyhovieť. Dôvodil, že odporkyňa nedoručila prvostupňovému súdu odpoveď (čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia), no tento nepostupoval podľa čl. 7 ods. 3 Nariadenia, podľa ktorého, ak sa súdu nedoručí odpoveď dotknutej strany v stanovenej lehote, súd vydá rozsudok, ktorým rozhodne o pohľadávke alebo protipohľadávke. Prvostupňový súd nevykonal také dokazovanie, z ktorého by vyplývalo, že predložená zmenka má akýkoľvek vzťah s iným záväzkovým vzťahom pôvodného majiteľa zmenky s odporkyňou, pri závere o existencii spotrebiteľského vzťahu vychádzal len z domnienky, na ktorej založil svoje rozhodnutie. Súdom zistený skutkový stav z vykonaných dôkazov nevyplýva. Podľa navrhovateľa je povaha právneho vzťahu Pohotovosti, s.r.o. a odporkyne v tomto konaní bezvýznamná, pretože navrhovateľ je majiteľom platnej zmenky na základe indosamentu a on sám nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Záväzok zo zmenky je samostatným abstraktným záväzkom a nemožno ho podmieňovať inými skutočnosťami, ako sú uvedené na zmenke. Toto prvostupňový súd ignoroval a ustanovenia Zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Sb. (ZŠZ) neaplikoval správne a nezaoberal sa tak vôbec predmetom sporu. Predovšetkým ignoroval ust. § 17 ZŠZ, podľa ktorého, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. V zmenkových vzťahoch tak odporkyňa nie je oprávnená vznášať voči majiteľovi zmenky tzv. kauzálne námietky z vlastných vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak táto obrana nie je dovolená odporkyni, o to menej môže vzísť priamo zo strany súdu. Kauzálne námietky vo všeobecnosti nemôžu byť vznesené zo strany súdu, pretože majú hmotnoprávny charakter a zo strany súdu tak dochádza k porušeniu rovnosti strán sporu. Pre vyššie uvedené dôvody tak prvostupňový súd nemohol vôbec vychádzať z kauzálnych námietok, a pokiaľ na ich základe prijal záver o neplatnosti zmenky, resp. neopodstatnenosti uplatnenej pohľadávky a neprípustnosti návrhu, nie je tento jeho záver správny. Podľa čl. 4 Nariadenia je pohľadávka neopodstatnená a návrh neprípustný výlučne z dôvodov tam uvedených, pričom ani jeden z nich neprichádza v danom prípade do úvahy. Vychádzajúc z rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25 Cdo 1839/2000 sa navrhovateľ domnieval, že zmenkový záväzok je úplne samostatný a od záväzku, ktorý bol dôvodom jeho vzniku, oddelený. Ani pri zabezpečovacej zmenke tak nie je daná jej akcesorická povaha k inému záväzku. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný, samostatný a celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky. Navrhovateľ tiež nesúhlasí so záverom prvostupňového súdu o dvojitej splatnosti zmenky, keďže údaj "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia" je modifikáciou lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa § 34 ods. 1 tretia veta ZŠZ a nie ďalším údajom o splatnosti. Navrhovateľ považuje napadnuté rozhodnutie za prekvapivé, pretože, pokiaľ odporca žalovaný nárok nepoprel, neprichádzalo do úvahy zamietnutie návrhu a súčasne je napadnuté rozhodnutie v rozpore s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu SR. V prekvapivosti rozhodnutia videl navrhovateľ odňatie možnosti konať pred súdom. Prvostupňový súd mal navrhovateľovi odňať možnosť konať pred súdom aj tým, že navrhovateľovi neumožnil vyjadriť sa k dôkazom, ktoré vykonal. Uvedené dôvody odvolania navrhovateľ právne kvalifikuje podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. (iná vada s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci), ust. § 205 ods. 2 písm. a) O.s.p. v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom) a ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadřila.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu je potrebné podľa § 221 ods. 1. písm. f),h) O.s.p. zrušiť z týchto dôvodov:

Pre riešenie všetkých zásadných otázok súdnej veci je potrebné poznať jej základné východiská a mať ich neustále na zreteli, pretože sú pre postup súdu v konaní a pre jeho rozhodovanie určujúce. V prvom rade je to povaha uplatneného nároku. Z návrhu je bez pochybností zrejmé, že navrhovateľ uplatňuje nároky na peňažné plnenia z vlastnej zmenky, a to na zmenkovú sumu, úrok, a zákonný šesťpercentný úrok. Ďalej uvedené sa vzťahuje na zmenku všeobecne, prípadne v špecifikách na zmenku vlastnú. Zmenka je samostatným právnym dôvodom (titulom) vzniku práv a povinností, tak

ako je ním v iných prípadoch napríklad priamo zákon, zmluva, delikt, konštitutívne rozhodnutie súdu a pod. Zmenka nie je právnym úkonom. Je listinným cenným papierom, ktorý vzniká na základe právneho úkonu. Vzhľadom na uvedenú povahu samostatného právneho dôvodu, vyplývajú práva zo zmenky vždy bez ďalšieho iba zo samotnej zmenky. Preto iba zmenka, teda nič viac ako samotná listina náležitého obsahu, je vždy dostatočná na preukázanie práv z nej vyplývajúcich. Súčasne sú požiadavky na obsah platnej zmenky natoľko minimálne, že na nej nemusí byť uvedené prečo k jej vzniku došlo, nemusí byť teda uvedený hospodársky dôvod (kauza) jej vzniku. V tom spočíva abstraktnosť tohto cenného papiera. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ majiteľ zmenky uplatní na súde práva zo zmenky a predloží platnú zmenku, vznik nároku zo zmenky tým preukáže.

Ďalší zásadný aspekt veci spočíva v špecifikách procesného postupu, na základe ktorého bol nárok uplatnený a vo veci konané. Nariadenie upravuje osobitný procesný postup, ktorého cieľom je zjednodušené uplatnenie nárokov s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch. Nie je však procesnou úpravou úplnou a izolovanou. Z povahy prameňa tohto právneho predpisu ale aj z jeho výslovného znenia (čl. 19 Nariadenia) vyplýva vzťah jeho špeciality k lex fori, teda k procesnému predpisu štátu konajúceho súdu, v tomto prípade k O.s.p.. Všetky Nariadením neupravené otázky sa teda riešia podľa O.s.p.. Osobitne je potrebné poukázať, že ako každý procesný predpis, aj Nariadenie je v prvom rade prostriedkom k dosiahnutiu spravodlivého súdneho rozhodnutia.

Obligatórne (§ 212 ods. 3 O.s.p.) sa odvolací súd zaoberal procesnými vadami uvedenými v § 221 ods. 1 písm. a/ - g/ O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolacie dôvody pritom neposudzoval len podľa toho, ako ich odvolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku. Vada konania vymedzená v § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článku 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.).

Odňatím možnosti konať pred súdom treba vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým bola účastníkovi znemožnená realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. Na vady konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci prihliada odvolací súd z úradnej povinnosti aj vtedy, ak by v odvolaní neboli uplatnené (§ 212 ods. 3 O.s.p.).

Návrhom v predpísanej podobe (tlačivo A) podaným podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 (ďalej len Nariadenie), ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, sa navrhovateľ proti odporkyňi domáhal zaplatenia zmenkovej sumy vo výške 246,- eur, zmenkového úroku 0,25 % denne z konkrétnych súm a za konkrétne obdobia, 6 % ročného úroku z konkrétnych zmenkových súm za konkrétne obdobia, zmenkovej odmeny a náhrady trov konania. Podľa článku 5 ods. 1 Nariadenia má konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu písomnú formu. Súd nariadi ústne pojednávanie iba vtedy, ak to považuje za potrebné alebo ak to navrhnú účastníci, príp. niektorý z nich. V súlade s článkom 19 Nariadenia ak Nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi slovenským procesným právom. Procesný postup súdu je upravený v článku 5 ods. 2 - 7, článku 6, 7, 8, 9, článku 12 ods. 2 Nariadenia, v ostatnom sa tento postup riadi Občianskym súdnym poriadkom.

Kľúčovými cieľmi európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu stanovenými v článku 1 nariadenia sú zrýchlenie, zjednodušenie konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch v rámci EÚ a zníženie nákladov, čím sa zjednoduší prístup k spravodlivosti. Pri plnení týchto cieľov majú sudy kľúčovú úlohu iniciovať kontroly a určovať postup, ktorý treba v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu dodržiavať, ako aj primeraným spôsobom uplatňovať vnútroštátne procesné právo, čo vyplýva z článku 19 Nariadenia. V zmysle bodu 9 preambuly Nariadenia by mal súd rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania, o dôkazných prostriedkoch a rozsahu, v akom sa vykonávajú dôkazy.

Povinnosť súdu kontrolovať a určovať postup v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa posilňuje v zmysle článku 12 ods. 2, ktorým sa súdu ukladá aj povinnosť podporovať

strany sporu, pokiaľ ide o procesnoprávne veci, a to poskytovaním informácií o procesnoprávnych otázkach, pričom z odôvodnenia čl. 9 vyplýva, že súd musí v záujme zabezpečenia spravodlivosti konania voči obidvom stranám sporu postupovať rovnakým spôsobom. Povinnosť informovať strany o procesnoprávnych otázkach si súd môže v závislosti od vnútroštátnych postupov plniť rôznym spôsobom. Dá sa jej vyhovieť napríklad ústne počas súdneho konania alebo prostredníctvom elektronickej komunikácie, ako je elektronická pošta alebo telekonferencia, prípadne inými spôsobmi, ktoré sú povolené v zmysle vnútroštátneho práva.

V súlade s bodom 22 preambuly, článkom 12 ods.2 a 19 tohto Nariadenia je súd povinný poučiť účastníkov o ich procesných právach. Pretože samotné Nariadenie nerieši procesný postup pri verejnom vyhlásení rozhodnutia, je potrebné postupovať v súlade s vnútroštátnym právom, ktoré jednoznačne v § 115a a § 120 ods. 4 O.s.p. ukladá povinnosť súdu prvého stupňa pred rozhodnutím bez nariadenia pojednávania poučiť účastníkov, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie (§ 115a) najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a. Ustanovenie § 120 ods. 4 O.s.p. je vyjadrením koncentrácie občianskeho sporového súdneho konania, prejavujúcej sa v možnosti účastníkov konania predkladať skutočnosti a dôkazy vrátane určenia momentu na ich predkladanie. Dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou (zásada formálnej pravdy), ktorá úzko súvisí na strane účastníka konania s povinnosťou tvrdenia podľa § 79 ods. 1 a § 101 ods. 1 O.s.p. a dôkaznou povinnosťou podľa § 120 ods. 1 O.s.p. Účastníci konania majú možnosť na dosiahnutie účelu konania pri plnení dôkaznej povinnosti predkladať skutočnosti a dôkazy najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie vo veciach, v ktorých bolo nariadené pojednávanie, alebo najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej vo veciach, v ktorých sa pojednávanie nenariaďuje (§ 115a O.s.p.). Zákon uvedené procesné následky viaže na vedomosť účastníka o tejto procesnej povinnosti a preto ukladá súdu obligatórnu poučovaciu povinnosť, ktorú je povinný poskytnúť každému účastníkovi, vrátane účastníka zastúpeného v konaní právny zástupcom. Preto je nevyhnutné, aby si súd prvého stupňa splnil poučovaciu povinnosť a to aj podľa § 120 ods. 4 O.s.p. kvalifikovane, na začiatku súdneho konania (viď ÚS 67/2002). V prípade konaní, v ktorých sa pojednávanie nenariaďuje, realizuje súd túto poučovaciu povinnosť v rámci prípravy pojednávania v zmysle § 114 ods. 2 O. s. p. <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3406672&FragmentId2=3406672>>) až do začatia pojednávania, resp. do verejného vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. V rámci prípravy pojednávania súd doručí návrh odporcovi spolu s prílohami a poučí účastníkov podľa § 120 ods. 4 O.s.p., doručovanie uskutoční do vlastných rúk.

Odvolací súd v konaní zistil, že pred súdom prvého stupňa došlo k vadnému postupu súdu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že súd prvého stupňa rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania a podľa článku 7 ods. 1 Nariadenia v spojení s § 156 ods. 1 O.s.p. verejne vyhlásil rozsudok, pri absencii poučenia navrhovateľa podľa ust. § 120, ods. 4 O.s.p. toto písomné poučenie zaslal len odporcyni. V zápisnici o verejnom vyhlásení rozsudku je síce uvedené, že súd pred začatím pojednávania poučil účastníkov podľa § 120, ods.4 O.s.p., čo je však v rozpore so skutočným stavom, pretože v danej veci súd pojednávanie nenariaďoval. Aj keby bolo pravdou, že pred verejným vyhlásením rozsudku, keďže v tomto prípade bol zvolený takýto postup bol dal účastníkom takéto poučenie, nemožno to považovať za splnenie si svojej poučovacej povinnosti, pretože v tomto štádiu konania už účastníci akékoľvek práva z takéhoto poučenia im plynúce nemohli fakticky realizovať.

Súd prvého stupňa teda nedodrжал v konaní procesný postup, ktorý vyplýva tak z Nariadenia, ako aj z ustanovení O.s.p. pričom nepostupoval v súlade s § 120 O.s.p. keď nepoučil všetkých účastníkov konania v zmysle ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p. o dôkaznej povinnosti. Túto povinnosť má súd bez ohľadu na to, či je účastník konania právne zastúpený. Splnenie tejto poučovacej povinnosti má rozhodujúci vplyv na rozhodnutie vo veci samej, na možnosť napadnúť toto rozhodnutie v riadnom, prípadne aj v mimoriadnom opravnom konaní, pretože jeho obsahom je významné obmedzenie predkladať alebo označovať v ďalšom konaní dôkazné prostriedky a skutočnosti, hoci objektívne existujú. Súd prvého stupňa musí splniť túto poučovaciu povinnosť s osobitným zreteľom na to, že

spravidla ide o poslednú reálnu možnosť predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky a skutočnosti, ktoré by mohli priniesť skutkové poznatky nevyhnutné na úspech žaloby alebo účinnú obranu proti nej.

V dôsledku absencie tohto poučenia bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom, čo má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zo strany navrhovateľa nedošlo k uplatneniu jeho procesných práv, nemohol splniť svoju povinnosť tvrdenia a ani dôkaznú povinnosť vo vzťahu k inému právnemu posúdeniu veci, keď súd prvého stupňa nárok uplatnený zo zmenky posúdil ako vzťah spotrebiteľský bez toho, aby boli na takýto postup súdu splnené procesné podmienky. Rozsudok súdu prvého stupňa tak vykazuje pre navrhovateľa nepochybne znaky prekvapivého rozhodnutia.

I keď navrhovateľ neuvádza ďalší odvolací dôvod odkazom na § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p., z obsahu odvolania je zrejماً námietka, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Toto pochybenie spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom je to, že prvostupňový súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývajú, alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané, či vyplývajú z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov. Pod tento odvolací dôvod spadá záver prvostupňového súdu, že zmenka má pôvod v spotrebiteľskom vzťahu medzi spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o. a odporkyňou. Z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa takýto záver skutočne jednoznačne nevyplýva. Z výpisu z obchodného registra a úradnej činnosti súdu sa môže javiť ako možný, či nanajvýš ako pravdepodobný, no preukázať sa z uvedených dôkazných prostriedkov jednoznačne nedá. Ako uvádza navrhovateľ, v činnosti spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. mohli prichádzať do úvahy nielen právne vzťahy so spotrebiteľmi avšak z ničoho nevyplýva, že tu posudzovaný právny vzťah práve takýmto iným vzťahom nie je. Pokiaľ súd pre účely rozhodnutia vo veci samej prevzal konštatovanie spotrebiteľského vzťahu ako skutkové zistenie z rozhodnutia krajského súdu o príslušnosti, nebol jeho postup správny. Pre účely rozhodnutia o príslušnosti postačovala pravdepodobnosť danosti takéhoto vzťahu a nebolo potrebné a ani efektívne túto skutočnosť preukazovať dokazovaním do takej miery, ako je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej.

Pokiaľ však bude prvostupňový súd v ďalšom konaní považovať pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu za rozhodujúci a z doterajšieho konania sa danosť významu tejto otázky javí, nie je vykonanie dôkazov vylúčené. To ani ako dokazovanie ex offa, no vždy len za predpokladu, že bude vykonané náležitým postupom bez porušenia práva účastníkov na vyjadrenie k dôkazom a ku skutočnostiam zisteným inak ako dokazovaním. Akékoľvek dokazovanie však musí zohľadňovať špecifikum uplatneného nároku ako nároku zo zmenky. Ako bolo uvedené, platná zmenka je dostatočným dôkazom o vzniku zmenkového záväzku. V konaní však môže byť preukázané aj to, že tento záväzok na strane odporkyne neexistuje, čo platí napokon všeobecne a nie len v prípade záväzku zo zmenky. Dôvod neexistencie záväzku na strane odporkyne môže byť rôzny (napr. zánik záväzku alebo nedostatok vecnej legitímácie odporkyne). V prípade zmenky môže nastať aj situácia, že nárok je uplatnený z platnej zmenky a proti tomu, kto má podľa nej plniť, no napriek tomu zmenka túto osobu nezaväzuje. To v prípade nedostatku v hospodárskom dôvode (ďalej tiež kauza) zmenky. Vyššie bolo uvedené, že zmenka pre svoju povahu abstraktného cenného papiera nemusí obsahovať kauzu, teda dôvod prečo vznikla. To však neznamená, že by takýto dôvod vôbec neexistoval. Sotva by totiž niekto podpísal zmenku len tak, bez toho, aby očakával hospodársky prínos (napríklad podpis zmenky urobený zo žartu), no aj tu by sa jednalo o zmenku platnú. Za takmer každou zmenkou hospodársky dôvod jej vzniku existuje, i keď pri skúmaní samotnej listiny ostáva spravidla skrytý. Jedná sa v podstate o zmluvu medzi vystaviteľom zmenky a remitentom (prvý veriteľ zo zmenky), ktorá vedie k vydaniu zmenky a býva označovaná ako zmenková zmluva. Táto zmluva je kauzou zmenky a jej prípadné nedostatky otvárajú zmenkovému dlžníkovi cestu, ktorou môže dosiahnuť, že ani z platnej zmenky nemôže byť zaviazaný k zmenkovému plneniu. Uvedenú možnosť zmenkového dlžníka označuje teória a prax ako kauzálne námietky, ZŠZ používa pojem vlastné vzťahy. Možno zhrnúť, že ani z platnej zmenky nie je vystaviteľ povinný plniť, pokiaľ zmenka vznikla na základe takého dojednania medzi ním a remitentom, ktoré nebolo platné. Rovnaký záver konštatuje Najvyšší súd SR v rozsudku zo dňa 01.07.2009, sp. zn. 10bdo V 43/2006 (Zo súdnej praxe 42/2009 a tiež ASPI ID:JUD34272SK). Najvyšší súd v odôvodnení konštatuje: "Hoci je zmenka abstraktným úkonom, takmer vždy tu existuje kauza, inak sa hovorí o tzv. zmenkách planých, pri ktorých nie je žiadny hospodársky dôvod ich vydania alebo použitia. Keďže má zmenka rýdzo abstraktný charakter, je aj planá zmenka zmenkou platnou, pretože aj pre ňu platí, že

abstraktný zmenkový záväzok nevyžaduje žiaden iný dôvod existencie, než platnú listinu obsahujúcu zmenkový dlh. Vlastník zmenky síce nie je povinný preukázať dôvod (kauzu) zmenky, dlžník však má možnosť sa proti plateniu brániť kauzálnymi námietkami".

V danom prípade navrhovateľ namieta, že odporkyňa kauzálné námietky nevzniesla, preto sa nimi prvostupňový súd nemohol zaoberať. Sám z moci úradnej ich totiž vznášať nemôže, pretože by nahrádzal tvrdenia obrany odporkyne a nedovolené tým zasahoval do hmotnoprávných vzťahov účastníkov a vytváral ich nerovné postavenie. Možno dať navrhovateľovi za pravdu v tom, že nahrádzanie tvrdení účastníka konania súdom je v sporovom konaní ovládanom zásadou kontradiktórnosti neprípustné, ako aj v tom, že odporkyňa skutočne kauzálné námietky v tomto prípade nevzniesla. Odvolací súd tiež pripúšťa, že vykonanie dôkazov k otázkam okolností vzniku zmenky ku kauzálnym otázkam smeruje. To všetko za situácie, kedy je navrhovateľom predložená zmenka platná a ako bolo uvedené vyššie, platná zmenka bez ďalšieho preukazuje vznik zmenkového záväzku odporkyne. V tomto prípade však samotná listina predloženej zmenky obsahuje údaje, z ktorých vznikajú pochybnosti o kvalite kauzálneho vzťahu zmenky, a teda aj pochybnosti, či predložená zmenka, i keď platná, odporkyňu skutočne zaväzuje k plneniu na jej základe.

Je nepochybné, že zmenka bola vydaná na rad spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., o ktorej je z verejného registra (obchodný register) zrejme, že je poskytovateľom úverov, a že nie je bankou. Súčasne zmenka obsahuje údaj "číslo zmluvy" s viacmiestnym číselným údajom, javí sa vystavená v sérii viacerých typovo totožných zmeniek s predtlačeným remitentom v osobe spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., predtlačeným zmenkovým úrokom 0,25 % denne (91,25 % ročne) a súčasne v predtlačí predpokladá rozlišovanie, či je vystaviteľom fyzická osoba nepodnikateľ alebo živnostník (alternatívne uvádza obsah koloniiek ako napr. rodné číslo/IČO a pod.). V tomto prípade bol vystaviteľ zmenky, teda odporkyňa identifikovaná údajmi nepodnikateľa. Zo samotného obsahu zmenky sa s vysokou pravdepodobnosťou javí, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu (ust. § 52 OZ). Zároveň treba mať na zreteli, že súd nepristupuje k prejednaniu veci výlučne iba s poznaním obsahu daného spisu a znalosťou práva izolovane od poznania o iných súdených veciach. Tieto ďalšie poznania súdu môžu byť z dôvodu ich častého výskytu takej intenzity, že sa stanú skutočnosťami známymi súdu z jeho úradnej činnosti. V danom prípade je takou skutočnosťou známou z úradnej činnosti súdu, zvlášť z exekučných vecí, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. poskytovala úvery v prevažnej miere spotrebiteľom, a že tieto úvery boli zabezpečené zmenkou. Vyžadujúc bežnú podnikateľskú opatrnosť navrhovateľa, ktorý nadobudol a na súde uplatnil rovnakým spôsobom stovky zmeniek od spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., je potrebné uvedené vedomosti o pôvode zmenky predpokladať aj u neho. S uvedenou sumou znalostí získaných v prvom rade zo samotnej zmenky, ako aj z úradnej činnosti súdu, teda na strane súdu vznikajú objektívne pochybnosti o tom, či predložená zmenka, i keď platná, je spôsobilou zaväzovať odporkyňu k plneniu podľa nej. Javí sa, že pôvod zmenky je v spotrebiteľskom vzťahu. Pritom v spotrebiteľskom vzťahu je potrebné so zmenkou narábať zvlášť opatrne. Súčasne je priamo zo zmenky zrejme, že zaväzuje k plateniu úroku vo výške viac ako 90 % ročne, čo tiež vyžaduje zvýšenú pozornosť súdu z pohľadu prípustnosti takto vysokého plnenia. Takto vzniknuté pochybnosti o kvalite zmenkovej zmluvy, na základe ktorej zmenka vznikla, je potrebné odstrániť, aby mohol súd vo veci vydať rozhodnutie spĺňajúce požiadavky súdneho rozhodnutia, teda rozhodnutie najmä zákonné a spravodlivé. Preto je oprávnený vykonať za účelom odstránenia uvedených pochybností ďalšie dokazovanie, ktoré je tu nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (ust. § 120 ods. 1 O.s.p.). Toto ďalšie dokazovanie však nevykonáva na preukázanie tvrdení, ktoré by boli neprípustne odvodzované súdom bez ich pôvodu od účastníkov, ale iba na odstránenie pochybností vyplývajúcich priamo z najvýznamnejšieho dôkazu predloženého navrhovateľom, teda zo zmenky. Pokiaľ priamo z dôkazu, na ktorom je založený uplatnený nárok, vznikajú na strane súdu závažné pochybnosti o tom, či je uplatnený nárok v súlade s právom, nemôžu tieto pochybnosti ostať súdom neodstránené, a to ani pri pasívnom účastníkovi v kontradiktórnom konaní. Súd je tu povinný zvoliť taký procesný postup, ktorým uvedenú vlastnú pochybnosť o zákonnosti uplatneného nároku odstráni, teda aj postup podľa ust. § 120 ods. 1 O.s.p. Predíde tak vydaniu rozhodnutia, o predmete ktorého by z hľadiska súladu s právom sám pochyboval, čo by bolo v priamom rozpore so základným poslaním súdu, ktorým je ochrana práva.

Ďalšie dokazovanie k otázkam zmenkovej zmluvy - kauzy zmenky, je tak z hľadiska jeho dôvodu prípustné a súčasne nemožno súhlasiť s navrhovateľom, že ho procesný predpis neprípúšťa, i keď iba výnimočne. Špecialitu Nariadenia voči O.s.p. nemožno chápať tak, že v procese podľa Nariadenia nemožno vykonať dokazovanie ex off. Dokazovanie iniciované zo strany súdu slúži v neposlednom

rade na to, aby jeho rozhodnutie obstálo z hľadiska spravodlivosti, ktorá musí byť v právnom štáte dosiahnuteľná v zásade na základe akéhokoľvek právneho predpisu, zvlášť ak na spravodlivosť ako vodiaci princíp svojej právnej úpravy predpis priamo odkazuje (bod 1 preambuly Nariadenia). V každom prípade však musí byť toto dokazovanie vykonané zákonným spôsobom, teda s možnosťou účastníkov vyjadriť sa k nemu.

Napokon navrhovateľ v odvolaní tiež poukazuje na nemožnosť skúmania kauzy po indosamente, teda po prevode zmenky rubopisom, na základe ktorého nadobudol zmenku i navrhovateľ. Aj tento názor navrhovateľa je správny a skúmať kauzálne otázky po indosamente možno iba za podmienok stanovených v ust. § 17 ZŠZ, teda len za veľmi špecifickej situácie. Pokiaľ by však zmenka vznikla v súvislosti so spotrebiteľským vzťahom, mal by prevod rubopisom za následok, že po takomto prevode zmenky by došlo k významnému oslabeniu právneho postavenia spotrebiteľa, čo je v rozpore s právnou úpravou spotrebiteľského práva. Preto je prípustnosť indosamentu zmenky pochádzajúcej zo spotrebiteľských vzťahov obmedzená. V plnej miere sa tu možno stotožniť so závermi Vrchného súdu v Prahe, ktoré konštatoval vo svojom rozsudku z 29.04.2013, sp. zn. 9 Cmo 122/2013 (Právní rozhledy 13-14/2013, str. 508, tiež www.beck-online.cz). Citovaný rozsudok totiž v dotknutej časti vychádza z principiálne identickej právnej úpravy spotrebiteľského práva a z totožnej právnej úpravy zmenkového práva. Vrchný súd uvádza: Je potrebné mať na zreteli, že v posudzovanom prípade je zmenková zmluva v zmysle definície ust. § 52 Občianskeho zákonníku (ObčZ) spotrebiteľskou zmluvou. Nemožnosť uzavrieť v tomto prípade zmenkovú zmluvu zakladajúcu zmenku na rad možno nepriamo dovodiť aj zo zákazu stanoveného v ust. § 56 ods. 1, ods. 3 písm. k) ObčZ. (V slovenskom právnom poriadku ust. § 53 ods. 1 OZ v znení ku dňu vystavenia zmenky, podľa ktorého spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). A tiež ust. § 53 ods. 4 písm. b) OZ, podľa ktorého sa za neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve považujú najmä ustanovenia, ktoré dovoľujú dodávateľovi previesť práva a povinnosti zo zmluvy na iného dodávateľa bez súhlasu spotrebiteľa, ak by prevodom došlo k zhoršeniu vymožitelnosti alebo zabezpečenia pohľadávky spotrebiteľa.) K druhému citovanému ustanoveniu vrchný súd ďalej uvádza, že pokiaľ nemôže prevod dlhu dodávateľa spôsobiť zhoršenie vymožitelnosti pohľadávky spotrebiteľa, je nutné dospieť k záveru, že takáto nedovolenosť platí aj v opačnom postavení, teda keď dodávateľ prevádza pohľadávku (v danom prípade zmenku, ako vec, ktorá generuje pohľadávku) a spotrebiteľ má v dôsledku tohto prevodu sťažnú obranu voči nadobúdateľovi. Vrchný súd napokon uzatvára, že pokiaľ nie je v zmenkovej zmluve (teda aj v zmenke; pozn. odvolacieho súdu) vylúčená prevoditeľnosť zmenky rubopisom (doložkou "nie na rad" podľa § 11 ods. (2) ZŠZ; pozn. odvolacieho súdu), potom taká zmluva obsahuje dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán k ujme spotrebiteľa. Z uvedeného prijíma vrchný súd záver, že pre rozpor so zákonom je podľa § 39 ObčZ (ust. § 39 OZ pozn. Odvolacieho súdu) neplatná zmenková zmluva, na základe ktorej spotrebiteľ podpísal v prospech podnikateľa zmenku na rad súvisiacu so spotrebiteľským úverom. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmenky, zakladá však dôvodnú obranu proti povinnosti zaplatiť zmenku jej majiteľovi. Na závery citovaného rozsudku odkazuje aj Ústavný súd ČR vo svojom náleze IV. 457/2010 zo dňa 18.07.2013 (www.nalus.usoud.cz), v ktorom sa zaoberal problematikou indosovaných zmeniek v spotrebiteľských vzťahoch.

Zároveň odvolací súd nepovažuje právny záver prvostupňového súdu o neplatnosti zmenky z dôvodu rôznych údajov o splatnosti za správny. Zo zmenky vyplýva jednoznačne doba splatnosti, pretože obsahuje údaj „zaplatte pri predložení“. Zmenka je platnou zmenkou, splatnou na videnie tak, ako to vyplýva z § 33 ods.1 Zákona zmenkového a šekového. Ak je zmenka splatná na videnie, a to buď podľa výslovnej doložky na nej uvedenej, napr. „zaplatte na videnie“ alebo „zaplatte pri predložení“, ale aj „zaplatte za túto vista zmenku“ a pod. alebo preto, že na nej, ak nejde o blankozmenku, nie je splatnosť uvedená, a potom podľa čl. I § 2 ods. 2 a § 76 ods. 2 ZZŠ platí za zmenku splatnú na videnie zo zákona, nie je možné pri jej vystavení určiť, kedy bude skutočne splatná a ktorým dňom splatnosť nastane. Toto rozhodnutie je vždy na majiteľovi zmenky, ktorý v rámci lehoty stanovenej na predloženie môže kedykoľvek zmenku na platenie označenej osobe predložiť a následne je nevyhnutné zmenku zaplatiť bez zbytočného omeškania. Oprávnenie majiteľa vista zmenky, pokiaľ ide o predloženie zmenky na platenie, a tým aj určenia dňa splatnosti, kedy musí byť zmenka zaplatená ihneď, nie je neobmedzené a majiteľ zmenky tak musí urobiť v určitej lehote. Zákon stanovuje podpornú ročnú lehotu, ktorá plynie od dátumu vystavenia uvedeného na zmenke, a to aj keby skutočný deň vystavenia bol preukázateľne iný. Táto zákonná lehota sa však uplatní len vtedy, ak nebude zo zmenky vyplývať iná

lehota. Takúto inú lehotu môže vždy stanoviť vystaviteľ zmenky, a to tak dlhšiu, ako aj kratšiu. Indosanti potom už môžu lehotu zo zmenky len skrátiť, nie však predĺžiť. Tak, ako to vyplýva z § 75 bod 3 ZZŠ je údaj o splatnosti obligatórnou náležitosťou vlastnej zmenky, podstatou ktorej je sľub vystaviteľa zmenky, že majiteľovi zmenkovej sumy v mieste a čase tak, ako to vyplýva zo zmenky, zaplatí sám zmenkovú sumu. Z obsahu znenia zmenky, ktorá bola určená na videnie, teda po predložení, nevyplýva žiaden rozpor v údajoch o splatnosti. Veta „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ predstavuje prípustnú modifikáciu lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa ust. § 34 ods. 1, tretia veta Zákona zmenkového a šekového, z ktorej vyplýva, že splatnosť zmenky nastáva v momente predloženia, pričom predložiť ju je možné v lehote 4 rokov od jej vystavenia a až po jej predložení v lehote 4 rokov nastáva jej splatnosť. Nejde teda o neurčitý, resp. rozporný údaj o splatnosti zmenky, ktorý by spôsobil jej neplatnosť.

Pretože teda s poukazom na vyššie uvedené, rozsudok súdu prvého stupňa nie je z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov správny, odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. f) ,h/ O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 2 O.s.p.

V ďalšom konaní je prvostupňový súd oprávnený vykonať dôkazy k okolnostiam kauzy zmenky, z ktorej navrhovateľ uplatňuje právo, a to v zásade všetky, ktoré bude nevyhnutne potrebovať na spravodlivé rozhodnutie vo veci. Do úvahy tu prichádza najmä listina úverovej zmluvy označenej na zmenke, ktorú by mali mať k dispozícii účastníci zmluvy (nie navrhovateľ), ale môže byť aj súčasťou iného súdneho spisu, napríklad exekučného. Dokazovanie však musí súd vykonať spôsobom zaručujúcim účastníkom právo na vyjadrenie k dôkazom. Pokiaľ sa bude jednať o dôkazy, ku ktorým vykonaniu pristúpi bez návrhu účastníkov, musí účastníkov pred rozhodnutím vo veci oboznámiť, k akým rozhodujúcim skutočnostiam mieni dokazovanie vykonať a aké dôkazy mieni oboznámiť. Listinné dôkazy je povinný súčasne účastníkom zaslať a následne musí účastníkom umožniť vyjadriť sa k takémuto oboznámeniu a dôkazom. Pokiaľ prvostupňový súd nariadi vo veci pojednávanie, na ktorom predmetné dokazovanie vykoná, uvedené práva účastníkov tým naplní, pretože im možnosť vyjadriť sa k dôkazom vytvorí na pojednávaní. V tejto súvislosti nie je dôvodná námietka navrhovateľa, že pojednávanie tu nie je prípustné, keďže túto možnosť ponecháva na úvahe súdu priamo čl. 5 ods. 1 Nariadenia.

Pre prípad, že z vykonaného dokazovania prvostupňový súd zistí, že zmenka má pôvod v spotrebiteľskom vzťahu, vykoná ďalšie skutkové zistenia potrebné k otázkam platnosti zmluvy, na základe ktorej zmenka vznikla (kauzy zmenky). Pri právnom posúdení týchto zistení sa bude riadiť vyššie uvedenými právnymi závermi o dopade prípadnej neplatnosti kauzy zmenky, na uplatnené plnenia zo zmenky. Vady konania spočívajúce v procesnom postupe súdu prvého stupňa, tak ako ich odvolací súd zistil a uviedol v tomto zrušujúcom uznesení, odstráni súd prvého stupňa v konaní v novom rozhodnutí vo veci.

Právnymi názormi odvolacieho súdu o spôsobe vykonania dokazovania ako aj o ostatných právnych otázkach v tomto rozhodnutí riešených, je súd prvého stupňa v ďalšom konaní viazaný (§226 O.s.p.).

V novom rozhodnutí vo veci, prvostupňový súd rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné .